

**SEVIMLI BOLAJONIM UCHUN
ERTAKLAR**

HIYLAGAR BEDANA



YANGI ASR AVLADI

TOSHKENT
2015

UO‘K:
KBK:

Sevimli bolajonim uchun ertaklar: Hiylagar bedana (Ikkinchi kitob). – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2015. – 80 b.

ISBN 978-9943-27-

Ushbu kitob «Sevimli bolajonim uchun ertaklar» rukni-dagi seriyali kitoblarimizning birinchi bo‘lib, unga kitobga o‘zbek xalq ijodiyotidan saralab olingan ertaklar kiritilgan. Millatimizning boy madaniy merosi, insoniy fazilatlari va kelajakka ishonchi aks ettirilgan ushbu ertaklar to‘g‘ri-likning fazilati? egrilikning oqibati, yaxshilikning qudra-ti-yu, yomonlikning kasridan to‘g‘ri xulosa chiqarishga undaydi.

Ushba to‘plam aziz bolajonlarimizni ertaklarning sehrli olamiga yetaklab, samimiy tuyg‘ularga oshno qildi, degan umiddamiz.

UO‘K:
KBK:

ISBN 978-9943-27-433-4

© Sevimli bolajonim uchun ertaklar: «Hiylagar bedana» (Ikkinchi kitob). «Yangi asr avlodi», 2015.



DONISHMAND CHO‘PON

Otgan zamonlarda bir podsho bor ekan. Podsho otlarni juda yaxshi ko‘rar edi.

Kunlardan bir kuni podsho otxonaga borib qarasa, otlari ancha oriqlagan. Podsho darhol ot-boqarni chaqirib: «Nima uchun otlar oriqlagan?» deb so‘rabdi. Otboqar podshoning g‘azabidan qo‘rqib: «Shohim, otlaringiz bir necha kundan buyon ovqat yemasdan, zo‘r berib kishnaydilar. Men o‘ylaymanki, shu shahardan nariroqda o‘zga otlar bo‘lsa kerak. Shu otlarning ovozig a ot-larin-giz ovqat yemay qo‘ygan bo‘lsa kerak», debdi.

Podsho o‘ng qo‘l vazirini o‘z yoniga chorlab: «Ey, dono vazir, navkarlaring bilan chiqib, shahar tash-

qarisidagi o'zga otlarning ovozi chiqarmaydigan qil, toki ular kishnab, mening otlarimning tinchligini buzmasin», debdi.

Vazir yoniga navkarlarini olib, o'zga otlarni qidirib topish uchun shahardan chiqib ketdi. Yurib-yurib, shahardan 20 – 30 chaqirim narida bo'lgan bir toqqa yetibdi va toqqa chiqib ko'rishsa, bir cho'pon bir qancha yilqini o'tloqqa qo'yib yuborib, o'zi katta xarsang toshning ustida bahuzur cho'zilib yotibdi.

Vazir shitob bilan, ot o'ynatib cho'ponning oldiga yetib borib, baqira boshlabdi:

– Ey, ahmoq cho'pon, yilqilaringni o'tloqqa qo'yib yuborib, uning ustiga ularning kishnashiga mast bo'lib, bu yerda bahuzur cho'zilib yotishingni qara. Shaharda bo'lsa otlarning kishnagan ovozi eshitib, podshoning arg'umoq otlari oziq yemasdan, ozib keta-yotibdi. Men senga buyuraman, otlaringning og'zini boylab qo'y. Agarda buyrug'imni bajarishdan bo'yin tovtasang, o'zingni jallodga topshiraman.

Cho'pon vazirning aytganlarini bajarishga majbur bo'libdi. Yilqilarning og'zini lattalar bilan boylab, o'zi qanday qilib otlarini bu falokatdan qutqazish yo'lini o'ylay boshlabdi.

Oxiri cho'pon bir qarorga kelib, yaylovda yurgan katta tuya va soqoli ikki qarich keladigan takani ushlab kelibdi. Otasidan qolgan eski kamon, o'qlar bor ekan, ularni ham olib, shaharga qarab ravona bo'libdi.

Shahar qal'asidan ichkariga kirib, katta rastalarda nog'ora chalib o'tirganlarga qarab kamondan o'q otib, nog'oralarni yora boshlabdi.

Shahar xalqi cho'ponning bu ishidan tashvishga tushib, podsho o'rdasiga borib, cho'ponning ustidan arz qilishibdi. Podsho ularning so'zini eshitib, yonida o'tirgan vazirga buyuribdi:

– Tezda borib shahar nog'oralari yorayotgan cho'ponni ushlab, mening oldimga keltir.

Vazir yoniga navkarlarini olib, shahar bozoriga qarab ketibdi. Borib ko'rsa, haqiqatan ham tuyaga mingan, oldiga soqoli uzun takani o'ngarib olgan bir cho'pon, qo'lidagi kamoni bilan hadeb duch kelgan nog'orani yorayotgan ekan.

Vazir navkarlarga qarab:

– Ushlanglar uni, – deb buyurdi.

Navkarlar borib, cho'ponni tuyadan tushirib, qo'lini orqasiga bog'lab, tuya bilan takasini ham yetaklab, podsho huzuriga olib kelishibdi.

Podsho cho'pondan:

– Sen kimsan? Nima uchun shahar nog'oralari yorayapsan? – deb so'rabdi.

Cho'pon javob beribdi:

– Men shaharning tashqarisidagi tog' xalqidan kelgan elchiman.

Podsho cho'ponning elchiligiga ishonmay, uning ustidagi eski choponiga va oyog'idagi yirtiq chorig'a qarab debdi:

– Sendan boshqa tuzukroq odam qurib qolganmide elchilik qilishga!

Cho'pon hayron bo'lib, podshodan so'rabdi:

– Sizga qanaqangi tuzukroq odam kerak? Men ham oyoq-qo'lli odamman-ku!

Podsho g'azablanib:

– Men sendan kiyimi yangiroq, bo'yi baland, soqoli uzunroq odam yo'qmidi, deb so'rayapman, – dedi.

Cho'pon javob berdi:

– Agar sizga bo'yi balandroq va kiyimi yangiroq kerak bo'lsa, mana, mening tuyam: yaqinda tullagan, kiyimi yangi, bo'yi baland. Agarda sizga soqoli uzunrog'i kerak bo'lsa, mana takam: soqoli naq ikki qarich keladi. Agar sizga aqlliroq odam kerak bo'lsa, mana men o'zim, har qancha savolingiz bo'lsa beravering.

Podsho cho'ponning ma'noli javoblaridan ta'sirlanib, o'ylanib qolibdi va cho'pondan so'rabdi:

– Xo'p bo'lmasa, sen elchi ekansan, nima uchun shahar nog'oralarini yorayapsan?

– Sababi bu nog'orachilar chalgan nog'oralarining ovozigga bizning yaylovdagi yilqilar hurkib, hech bir joyda tek turmay qo'ydilar. Nog'orachilarning ovozini o'chirsam, zora yilqilar tek tursalar, deb o'yladim, – debdi cho'pon.

Podsho cho'ponning javobidan kulibdi:

– Shahardan 20–30 chaqirim uzoqda bo'lgan otlar, shahardagi nog'oraning ovozidan hurkish bo'lmagan gap, – debdi.

Cho'ponga aynan shu javob kerak ekan:

– Unda shahardan 20–30 chaqirim narida bo'lgan otlarning ovozini eshitib, shahar ichi-

dagi otlar ovqat yemasdan oriqlashi bo'ladigan gapmi?

Shunda podsho shahar tashqarisida bo'lgan otlarning ovozini o'chir, deb vaziriga bergan buyrug'ini eslab, xijolat bo'libdi. Hamda bu donishmand cho'ponga so'z bilan bas kela olmasligini bilib, unga qarab:

– Tilla tilagingni, – debdi.

Cho'pon:

– Agar malol kelmasa, menga shu shahardan besh ho'kiz terisidek yer bersangiz, – dedi.

Podsho cho'ponning bu talabini nazarga ilmasdan munshiysiga qarab dedi:

– Cho'ponning nomiga vasiqa qilib ber, men unga shahrimdan besh ho'kizning terisicha yerini in'om qildim.

Munshiy vasiqani tayyorlab, podshodan muhr bostirib cho'ponga topshiribdi. Cho'pon vasiqani olib, o'z joyiga qaytibdi.

Cho'pon uyiga borib, o'ziga o'xshagan uch-to'rtta kambag'al cho'ponni yig'ib, ularga bo'lgan voqeani batafsil aytib beribdi. Keyin:

– Endi men bir ish qilayki, nomim dunyoda qolsin, – dedi.

Cho'ponlar undan:

– Qanday ish qilmoqchisan? – deb so'rashibdi.

Cho'pon ularga:

– Endi hammamiz bir bo'lib, beshta ho'kiz topishimiz kerak. Keyin men sizlarga qiladigan ishimni aytib beraman, – debdi.

Cho'ponlar ham uning so'ziga rozi bo'lishib, bittadan ho'kiz olib kelibdilar, cho'ponning